

Kauno menininkų namų profesionalaus
meno žinių portalas

Juozo Budraičio Paryžius

Juozo Budraičio fotografijų albumas „Mano Paryžius“ yra tikrų tikriausia prabanga skaitytojui nukeliauti ir patirti išvaikščiota ir išjausta miestą, jo kultūrą, dvasią, kuri atsiskleidžia ir yra pažinti tik tam, kuris leidžia sau, nes vertina gyvenimą – būti čia ir dabar, atsiduoti aplinkai ir momentui, išvirti būtyje.

[Daugiau](#)

KOSAKOVSKIŲ ŠVIESA UKMERGĖJE
NEBLĖSTA

EGLĖ GRIGALIŪNAITĖ: „SCENOJE BANDAU
BŪTI GYVOMIS AKIMIS PARTNERIU“

LEIDĖJA AIRA NIAURONYTĖ APIE MIRUSIĄ
„AUTORIAUS MIRTĮ“

JUOZO BUDRAIČIO PARYŽIUS

Kaip ir kiekvienas meno kūrinys, gyvenimas pareikalauja, kad apie jį mąstytum. Albert Camus
(1913–1960) prancūzų-alžyriečių filosofas ir rašytojas, egzistencializmo atstovas

DAILĖ

Ateities fantazavimas 2

Remigijus Venckus

www.kamane.lt, 2016-06-21

Jau ne pirmus metus Kauno mieste vyksta VšĮ „Artkomo“ ir užsienio partnerių organizuojamos tęstinio tarptautinio meno ir kultūros kūrėjų miestų tinklo „CreArt“ parodos. Paminėtina, kad nuo 2016 m. birželio 17 d. iki rugpjūčio 10 d. tarptautinio garso menininkų kūrybą galima apžiūrėti dviejose galerijose: „Meno forma“ (Savanorių pr. 166, Kaunas) ir „Ars et Mundus“ (A. Mapu g. 20, Kaunas). Šių metų parodą kuruoja Luisa Santos (Aveiras, Portugalija). Savo meną žiūrovams pristato 21 kūrėjas iš Pardubicijų (Čekija), Aveiro (Portugalija), Linco (Austrija), Valjadolido (Ispanija), Genujos ir Lečės (Italija), Kristiansando (Norvegija), Arado ir Hargitos (Rumunija), Delfto (Nyderlandai), Zagrebo (Kroatija), Vilniaus ir Kauno (Lietuva).

Kūrėjus vienija labiausiai mane intriguojantis parodos pavadinimas „Ateities užrašai“ („Notes on Tomorrow“). Tai verčia giliai mąstyti apie laiką ir erdvę, apie nežinomą ir sunkiai apibrėžiamą ateitį ir jos išsipildymą. Tad šią esė parengiau vaikščiodamas parodoje, prie kiekvieno kūrinio stabtelėdamas ir mąstydamas apie jo vietą plačiame dabarties ir rytdienos diskurse. Dalijuoju savo mintimis apie erdvėlaikį, laiko ir erdvės (ne)tapatumą, žmogaus jausmų ir minčių ryšį su daiktais bei nuo jų pokyčio priklausiančias kraštovaizdžių variacijas ir t. t.

Carolina Grilo Santos fotografijos iš ciklo „Kontaktas“ („Contato“, 2015, Portugalija) – tai prietėmą analizuojančios peizažų variacijos. Sodrioje tamsoje grimzta vos atpažįstami medžių, miškų, pastatų ir / ar kitų žmogaus kultūros objektų siluetai. Tamsios plokštumos susikerta su šiek tiek šviesesnėmis. Taip kompozicija yra dalijama pusiau. Panašiai ir Povilas Ramanauskas („Horizontas“, 2013, Kaunas), demonstruodamas daiktų paviršių susikirtimus, kuria klampų ir detales eliminavusių plokštumų žaismą, primenančią paslaptį ir asketišką vietovę. Šiuo atveju kuriamas pasakojimas apie erdvėlaikį, kurio ne tik nebėra / nebuvo, bet ir, gali būti, niekada nebus.

Kadangi daugelis parodoje eksponuojamų kūrinių rodo sąmoningai formuojamą žiūrėjimo ir ne(pa)matymo (arba neaiškių formų matymo) situacijas, kyla aktualus klausimas – ar tai, kas vaizduojama, lyg keistas regėjimas, iš viso kada nors egzistavo? Ar jo (ne)buvimas tikrai kada nors gali kartotis (žr. Davor Sanvincenti „Saulėtekis virš vandenyno“ („Le lever du jour sur l’océan“), 2016, Kroatija; Jelena Bando „Cho-Oyu“, „K2“, Kroatija, 2014)? Parodos kūriniai – tai nežinomos ir neatpažįstamos, bet greičiau numanomos vietos / objekto / reiškinio interpretacijos. Šie kūriniai – tai pasakojimas apie išgalvotus erdvėlaikio pokyčius, kurių pradžia numanoma, o tolimesnis kitimas tik įsivaizduojamas. Juose atsiveria laikas, apie kurį jau žinome, bet jo nestebėdami ar jame nebūdami galime pradėti abejoti tikrove. Ar erdvė be mūsų lieka tokia pati, sustojusi, o gal ji vis tik juda be žmogaus dalyvavimo ir keičiasi neatpažįstamai?

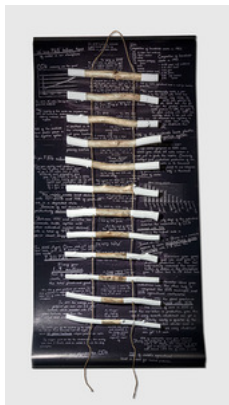

Nors ir nutuokiamė kažką apie rytojų, tačiau nesame tuo įsitikinę. Nežinome, ar bus plėtojami tie patys kartotiniai scenarijai. Todėl kiekvienas iš mūsų dažnai atsigręžiamė į praeitį. Šis begalė kartų kasdienybės dramoje „repetuojamas“ ir įpročiu tapęs atsigręžimo aktas ne tik leidžia mums suvokti savo fragmentuotą tapatybę, bet ir įtvirtinti jos santykį su būsima ateitimi (žr. Eva Pacalova „Labas, seneli!“ („Hello Grandpa!“), 2014, Čekija). Suvokti mums būtina net tada, kai ateitis prabyla jau buvusiais naratyvais, kalbos ir rašto schemomis, daiktais, situacijomis, neatmenamo buvimo jausmą sukuriančiais pakartotinais ryšiais ir santykiais (taip pat žr. FAXEN meno kolektyvo audioinstaliaciją „Dvigubas sluoksnius“ („Double Layer“), 2011, Austrija). Parodoje praeities fenomeną aktualizuojant kaip sluoksnių visumą, galbūt visiškai neplanuotai ji (praeitis) dirgina žiūrovo taktilikos, akustikos ir vizualumo receptorių.

Paminėtina, kad menas visada užsiima realybės sluoksniavimu. Šis procesas vyksta net tuomet, kai svarstome apie jo prigimtį ar autonominį kūrinio gyvavimą. Meno kūrinys susikerta keli erdvėlaikiai, kurių priežastinį santykį galima paaikškinti labai paprasta grandine: praeities erdvėlaikis (menininko įsivaizdavimas, patirtis ir žinojimas) – dabarties erdvėlaikis (kūrybos laikas ir erdvė, kai sukuriamas kūrinys) – kūrinio autonomijos erdvėlaikis (kai kūrinys „apauga“ istorijomis, analizėmis, svarstymais, kai jis atsiskyręs nuo autoriaus „dėvisi“ kintančioje aplinkoje) ir būsiamasis erdvėlaikis (nežinomas, kintantis bet vis tik priklausantis nuo anksčiau išvardytų erdvėlaikių).

Manytina, kad parodos kolekcija yra nukreipta vieno tikslo link – svarstyti ir (su)fantazuoti būsiamajį erdvėlaikį, siūsti žinutę, skirtą ateičiai, net jei regime jau realizuotą didžiulį „sienos piešinį“ (žr. Jorge Peligro „Roma Bizarra“, 2014, Ispanija) ar knygų iliustracijai artimus vaizdus, ar ornamentus, primenančius universalų raštą, ar vietovių, kuriose autorius lankėsi / lankosi, o gal dar tik planuoja lankytis, atvaizdus (žr. Georg Pinteritsch „Ar yra kas nors juokingesnio už žmogų“ („Who has more fun than people?“), 2014–2016, Austrija; Paolo Ferrante „Kodas I“ („Code I“), „Perrašymas“ („Overwrite I“), 2015, Italija; Katerina Drzkova „Albeno Komplexas“ („Albena Complex“), fotoinstaliacija, 2015, Čekija).

Meno kūrinys – tai lyg užrašas ateičiai. Jis visiškai asmenišką, o jo reikšmė labai subjektyviai išskleista, o galbūt ir iškreipta. Todėl meno kūrinys, kartodamas jau žinomus naratyvus, net rytdieną paverčia personalinės mitologijos savastimi (žr. Kovács Kinga „Gyvenimo ciklas“ („Life Cycle“), 2016, Rumunija; Monika Žaltauskaitė-Grašienė „Penelopės skudurai“ („Penelope’s Rags“), 2013, Lietuva; Stine Bråthen „Legendos, procesai ir pasirodymai“ („Legends, Processes and Spectacles“), 2015, Norvegija).

Menas, kaip ir postmodernioji filosofija arba istorija, skelbia tęstinio laiko pabaigą. Meno kūrinyje koduojamas siekis sunaikinti kiekvieną būsimą sistemą ir ant dar nesamų griuvėsių steigti savo baigtinį autoritetą. Manytina, kad ne visai racionalų norą realizuoti pabaigą lemia ateities nežinojimas.

Ateitis visada yra pažadėta ir laukiama lyg mesijas. Ji laukiama net tada, kai pažadas yra kartotinas daiktų apsinuoginimas ar dar vienas daiktškos tikrovės pergrupavimas. Pasikeitusios daiktų koordinatės pasakoja beveik tas pačias, jau žinomas istorijas ir leidžia įtikėti, kad stebinanti ateitis – tai tik pakartojimas kažko, kas jau yra užmiršta. Meno kūrinuose, kaip svarstymo arenoje, laikas ir erdvė yra buvusi net tuomet, kai daiktai išbarsto savąją paskirtį reglamentuojančius tarpnaratyvinus sukabinimus ir siekia būti labiau postmodernūs ateityje nei jie yra iš tikrųjų (žr. Marija Marcelionytė-Paliukė, „Antrinės gražuolės“, 2015, Vilnius; Marija Šnipaitė „Kaip visada jie yra miestai-uostai“ („As usually they are towns-ports“, 2014, Vilnius; Stine Bråthen „Legendos, procesai ir pasirodymai“ („Legends, Processes and Spectacles“), 2015, Švedija).

Meniškai realizuoti svarstymai apie laiką skatina mąstyti apie praeities erdvėlaikio sugrupavimą dienoraščio žanre (žr. Nita Mocanu (Nicoleta Stoica), „Dienoraštis apie edukaciją ir kitus dalykus“ („Diary of a Discussion on Education and Other Things“, 2015, Rumunija). Dienoraštis leidžia ne tik diskutuoti, bet ir gyvenimus apnuogintai stebėti iš skirtingų pozicijų. Dienoraštis – tai dialektikos pradžia, kuri tiesia praeities ir ateities tiltus, leidžiančius net meno kūrybą suartinti su mokslo fenomenu (taip pat žr. Stefano Bucciero „Nykstantis dešimtmetis“ („Decade of Decay“), Italija, 2015; Ricardo González „Caidos / Griūtis“ („Caidos / Fallen“), 2015, Ispanija; Stefano Bucciero „Milijono dolerių viešbutis“ („Million Dollar Hotel“), 2014, Italija; Tvrtko Buric, „Žmonijos peizažas“, 2015, Italija).

Nors ateitis – tai pradžia, kuri atsirado iš laiko sekos ir erdvės tęstinumo, tačiau sąmonės atžvilgiu – tai neprarastų atsiminimų archyvo perkėlimas. Tai ankstesnės būties turtų verifikavimas, lyriškas jų (turtų) praradimo apmąstymas ir net savosios tapatybės landšafto perkodavimas.